

Přednáška: Ochrana zájmů států – veřejný pořádek

1. Úvod.
2. Výhrada veřejného pořádku.
3. Veřejnoprávní normy.

1. **Aplikace kolizní metody v kontinentálním pojetí** – „krok do tmy“. Kolizní norma je „slepá“. Kolizně spravedlivé či kolizně rozumné řešení neupřednostňuje právní řád na základě věcných úvah o spravedlnosti či rozumnosti. Sleduje spravedlivost či rozumnost ve smyslu spojení sledovaného právního vztahu s právním řádem. Pro kontinentální pojetí je charakteristické i to, že není upřednostněn tuzemský právní řád před cizím právním řádem. V tomto kolizním smyslu jsou si tyto právní řády rovnocenné.

Rizika tohoto přístupu – narušení vlastních veřejných zájmů při rozhodování.

Snahy o **korekce** důsledku použití kolizních norem

- **na úrovni legislativní,**
- **na úrovni rozhodovací,**
- **mimo rovinu kolizního práva.**

A. Na úrovni legislativní – materializace kolizních norem.

Příklad:

Římská úmluva

„Bez ohledu na ustanovení článku 3 nesmí volba práva u pracovních smluv a pracovních vztahů zbavovat zaměstnance ochrany, jež mu poskytují kogentní** normy práva, které se použije při neexistenci volby práva podle odstavce 2.“*

ZMPS

§ 23

(1) Určení (zjištění nebo popření) otcovství se řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením.

(2) Žije-li dítě v České republice, může být otcovství určeno (zjištěno nebo popřeno) podle práva českého, je-li to v zájmu dítěte.

Smysl materializované normy: stanovit určitou míru, pod níž nemůže jít ochrana zájmů strany. Tuto míru obsahuje tuzemské právo (nebo jiné v normě určené). Rozhodování se děje nikoli na úrovni kolizní, ale na úrovni hmotného práva. Proto materializovaná kolizní norma.

B. Na úrovni rozhodovací:

Výhrada veřejného pořádku

C. Mimo rovinu kolizního práva: imperativní normy.

2. Výhrada veřejného pořádku. Koncepce pasivní ochrany tuzemských zájmů. § 36 ZMPS

Postup:

- kvalifikace, výběr tuzemské kolizní normy, zjištění právního řádu
- zjištění obsahu právního řádu
- zjištění rozporu s tuzemským veřejným pořádkem

- odepření použití normy

Zásady aplikace:

- rozpor vysokého stupně
- nutná intenzita vztahu: časová, prostorová
- výjimečnost v použití
- šetrné zacházení

Náhrada: tuzemské právo

ZMPS

§ 36

Veřejný pořádek

Právního předpisu cizího státu nelze použít, pokud by se účinky tohoto použití přičily takovým zásadám společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat.

Příklad:

Soud posuzuje následující příklad. Dva manželé žijící na území ČR, mají státní příslušnost Pakistánu, byli rozvedeni na návrh manželky. Dle aplikovaného pakistánského práva v takovémto případě nemá manželka nárok na výživné ani pro sebe, ani pro dítě.

3. Mezinárodně kogentní, veřejnoprávní normy, přímo použitelné atd. normy
Normy, které nespádají pod aplikaci ZMPS. Sleduje se jimi uspokojení určitého veřejného zájmu státu. Jde o normy vyjadřující aktivní roli v prosazování zájmů státu. Na tyto normy se nevztahuje ochota státu ustoupit od své vlastní úpravy a použít namísto toho finanční, správní, trestní, ústavní normy jiného státu. U některých je to naprosto pojmově vyloučeno.

Nezajímá nás teritoriální a extrateritoriální působení těchto norem.

Zajímá nás význam a používání těchto norem pro úpravu soukromoprávních vztahů: „Strany uzavřely smlouvu o vývozu vojenského materiálu do zahraničí. Příslušný zákon vyžaduje, aby vývozce získal od ministerstva licenci. Samotná smlouva se řídí polským právem“. Je třeba posoudit vliv českého zákona na smlouvu řídící se jiným právním řádem.

Rozlišení norem dle původu:

- vztah soukromoprávní s mezinárodním prvkem řídící se cizím právem a tuzemská norma
- vztah soukromoprávní s mezinárodním prvkem řídící se cizím právem a zahraniční norma náležející k tomuto právnímu řádu
- vztah soukromoprávní s mezinárodním prvkem řídící se cizím (nebo tuzemským právem) a zahraniční norma náležející ke třetímu právnímu řádu

Zhodnocení: právní základ pro použití, podmínky použití

Příklady:

1. Firma A se sídlem na území ČR a firma B se sídlem na území Maďarska uzavřely smlouvu o dodávce vojenského materiálu. Smlouva se má dle příslušné doložky řídit maďarským právem. V ČR existuje zákon o obchodu s vojenským materiálem, dle kterého je nutné pro tento typ obchodu splnit určité předpoklady, mimo jiné získat

licenci pro vývoz. Smlouva je dle českého práva neplatná. Nicméně se řídí dle § 9 ZMPS polským právem. Posuď situaci.

2. Firma A se sídlem na území ČR a firma B se sídlem na území Ukrajiny uzavřely smlouvu o dodávce zboží na Ukrajinu. Smlouva se dle příslušné doložky má řídit ukrajinským právem. Součástí ukrajinského práva je zákon, který podmiňuje dovoz předmětného zboží existencí zvláštního povolení ověřujícího vlastnosti zboží. Posuď dopad cizího veřejného práva a možnosti jeho zohlednění.
3. Firma A se sídlem na území ČR a firma B se sídlem na území Bosny a Hercegoviny uzavřely smlouvu o dodávce zboží do Sudánu. Smlouva se řídí českým právem. Zboží má být přepraveno po moři přes Egypt. Dodávku není možné realizovat, neboť Egypt přijal embargo na obchod se Sudanem. Vyhodnoť situaci z pohledu mezinárodního práva soukromého a možného zohlednění norem.